Staða lífeyrismála frá sjónarhóli vinnumarkaðarins

Gylfi Arnbjörnsson

Forseti ASÍ

21. maí 2012

Lífeyrismál eru í brennidepli hjá aðilum vinnumarkaðarins!

- Unnið er að jöfnun lífeyrisréttinda milli almenna og opinbera vinnumarkaðarins í framtíðinni
  - Nefnd aðila vinnumarkaðarins hefur verið að störfum síðan 2009 að móta samræmdann grunn
- Unnið er að úrlausn þess gríðarlega halla sem er á opinbera lífeyriskerfinu
  - Að óbreyttu þarf 28-30 milljarða króna á ári til að standa við skuldbindingar, en aðeins 10 milljarðar króna í fjálögum
  - Stefnir afkomu ríkis og sveitarfélaga í verulega hættu og gæti haft mikil áhrif á velferðarkerfið!
    - Starfshópur á vegum fjármálaráðuneytisins og samtaka opinberra starfsmanna vinnur að lausn
- Unnið er að því að jafna byrði af fjármálakreppunni gagnvart almennu lífeyrissjóðunum
  - Fyrirheit þann 5. maí 2011 að jafna þetta með tímabundnum inngreiðslum
    - Starfshópur á vegum fjármálaráðuneytisins, ASÍ og SA vinnur að útfærslu

Of mikill munur á ávinnslu réttinda!

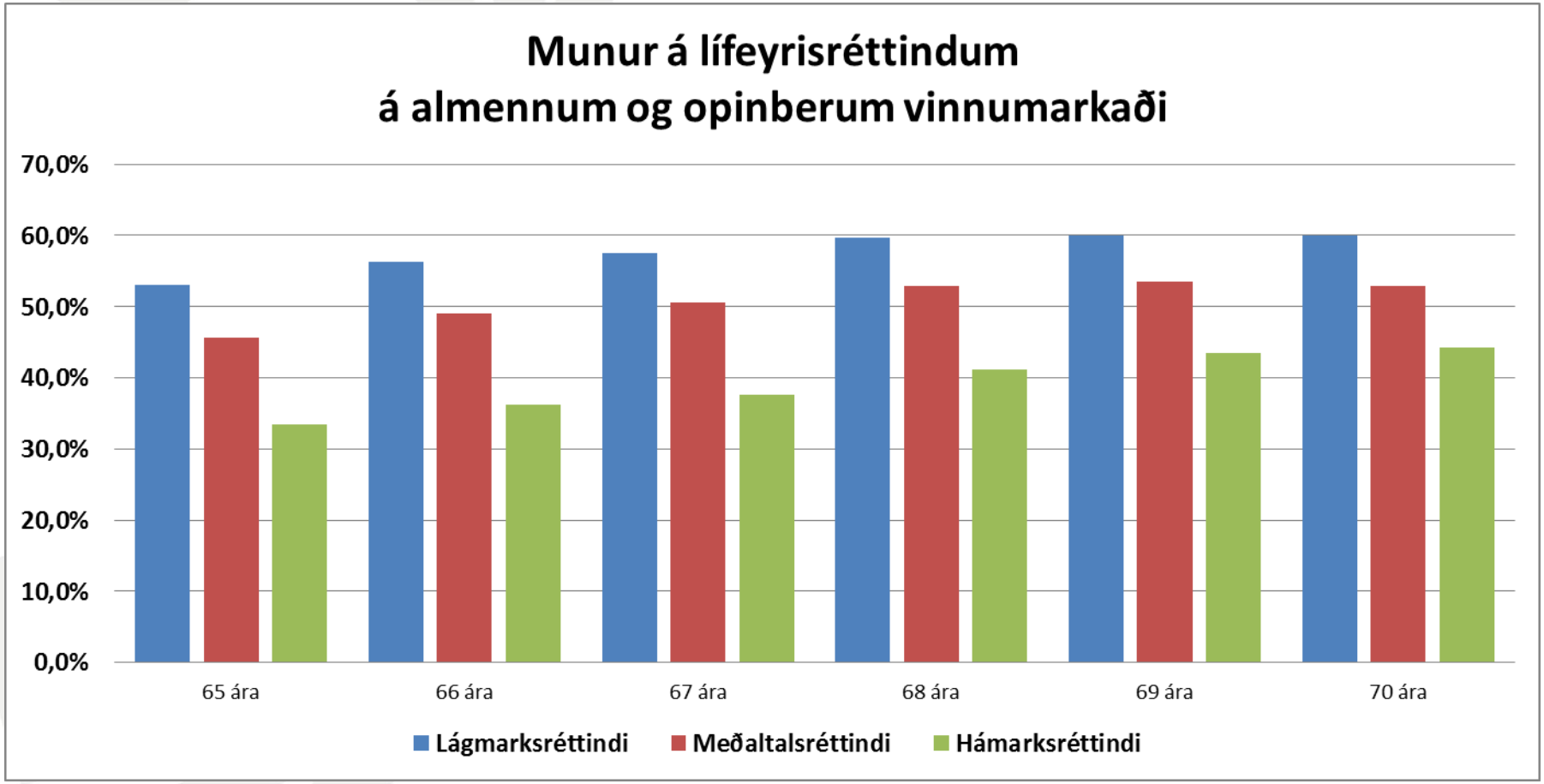

Jafnari ávinnsla réttinda

- Mikil og vaxandi krafa um jöfnun lífeyrisréttinda gagnvart almennu launafólki í framtíðinni
  - Hefur lítil áhrif á lífeyrisréttindi næstu 15 árin en vex hratt eftir það
- Samstaða um að stefna að því að miða réttindaávinnslu við 76% af meðalævitekjum miðað við 15,5% iðgjald og 67 ára lífeyrisaldur
  - Áhersla á sveigjanleg starfslok með viðbótarlífeyrissparnaði
- ASÍ og SA gerðu samkomulag í maí 2011 um að hækka iðgjald úr 12% í 15,5% á sjö árum
  - Fyrirvari af hálfu SA um að leyst verði úr vanda LSR/LH m.v. þetta iðgjald
- Reynir á þennan fyrirvara við endurskoðun kjarasamninga í janúar 2013 og því mikilvægt að nefndin skili niðurstöðu

Hallinn á opinbera lífeyriskerfinu á verða óviðráðanlegur

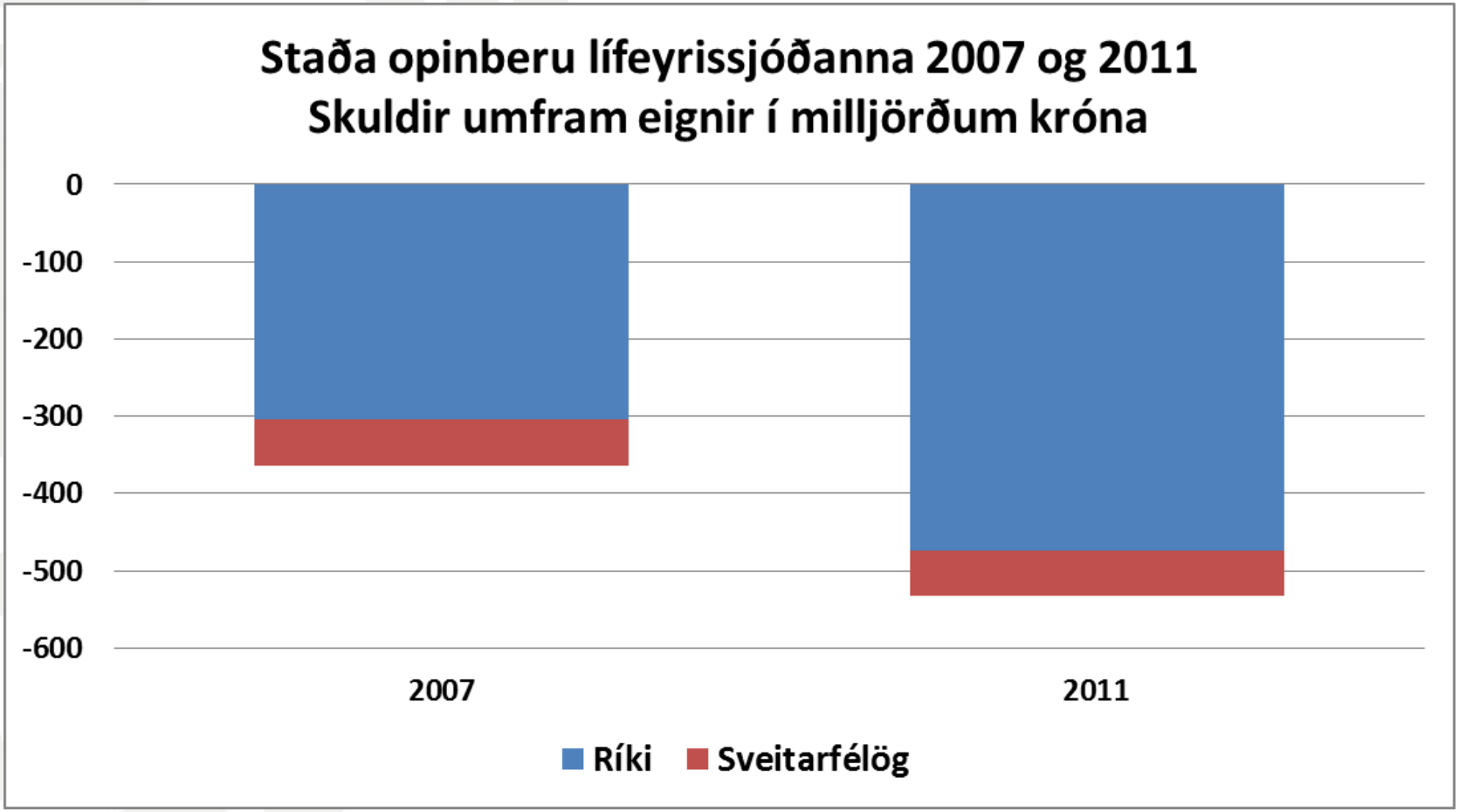

Heildarsamtök á vinnumarkaði eru bakhjarlar lífeyriskerfisins

- Mikill áhugi hjá ráðherrum og alþingismönnum að ráðstafa eignum lífeyrissjóðanna í ,,góð mál‘‘
  - Ríkisstjórnin og Alþingi ákváðu að skattleggja lífeyrissjóðina til að hækka almennar vaxtabætur
    - Sjóðsfélagar lífeyrissjóðanna voru þolendur í efnahagshruninu en ekki gerendur og því óþolandi að þessi ríkisstjórn jafnsetji lífeyrissjóði þess við stöðu bankanna og útrásarvíkinganna
    - Þar að auki er mat Seðlabanka að þessi hækkun vaxtabóta kom þeim sem ekki lentu í verulegum vanda í efnahagshruninu til góða en ekki þeim sem lentu í vanda!
  - Steingrímur J. Sigfússon, efnahags- og viðskiptaráðherra, vill horfa á ,,heildarmyndina‘‘ og víkja lögum og stjórnarskrá lýðveldisins til hliðar að góðri fyrirmynd eigenda bankanna fyrir hrun!
  - Helgi Hjörvar, formaður efnahags- og skattanefndar, vill skattleggja lífeyrissjóðina til að fjármagna almenna lækkun skulda
    - Það er mat Seðlabanka að það kemur þeim best sem minnstum vanda eru í!
- Alþýðusamband Íslands er að undirbúa málaferli gegn ríkisstjórninni um lögmæti þess að leggja fjársýsluskattinn á lífeyrissjóðina
  - Augljóst að hann leggst aðeins á launafólk á almennum vinnumarkaði – þeirra sem minnst lífeyrisréttindi hafa – vegna bakábyrgðar ríkis og sveitarfélaga á réttindum ráðherra, alþingismanna og opinberra starfsmanna

En hvað er það sem almenningur og félagsmenn okkar hafa áhyggjur af?

- Fyrir utan jöfnun lífeyrisréttinda og jafnari byrði af fjármálahruni er tvennt sem rætt er:
  - Það borgar sig ekki að greiða í lífeyrissjóð vegna mikilla tekjutenginga
  - Þeir sem komu sér undan því að greiða í lífeyrissjóð eða greiddu í séreignalífeyrissjóð fá fullar bætur frá TR
  - Þeir sem greitt hafa í lífeyrissjóð og fara á dvalarheimili þurfa að greiða fullt gjald fyrir dvölina

Lífeyriskerfi sem bætir upp framlag ríkisins

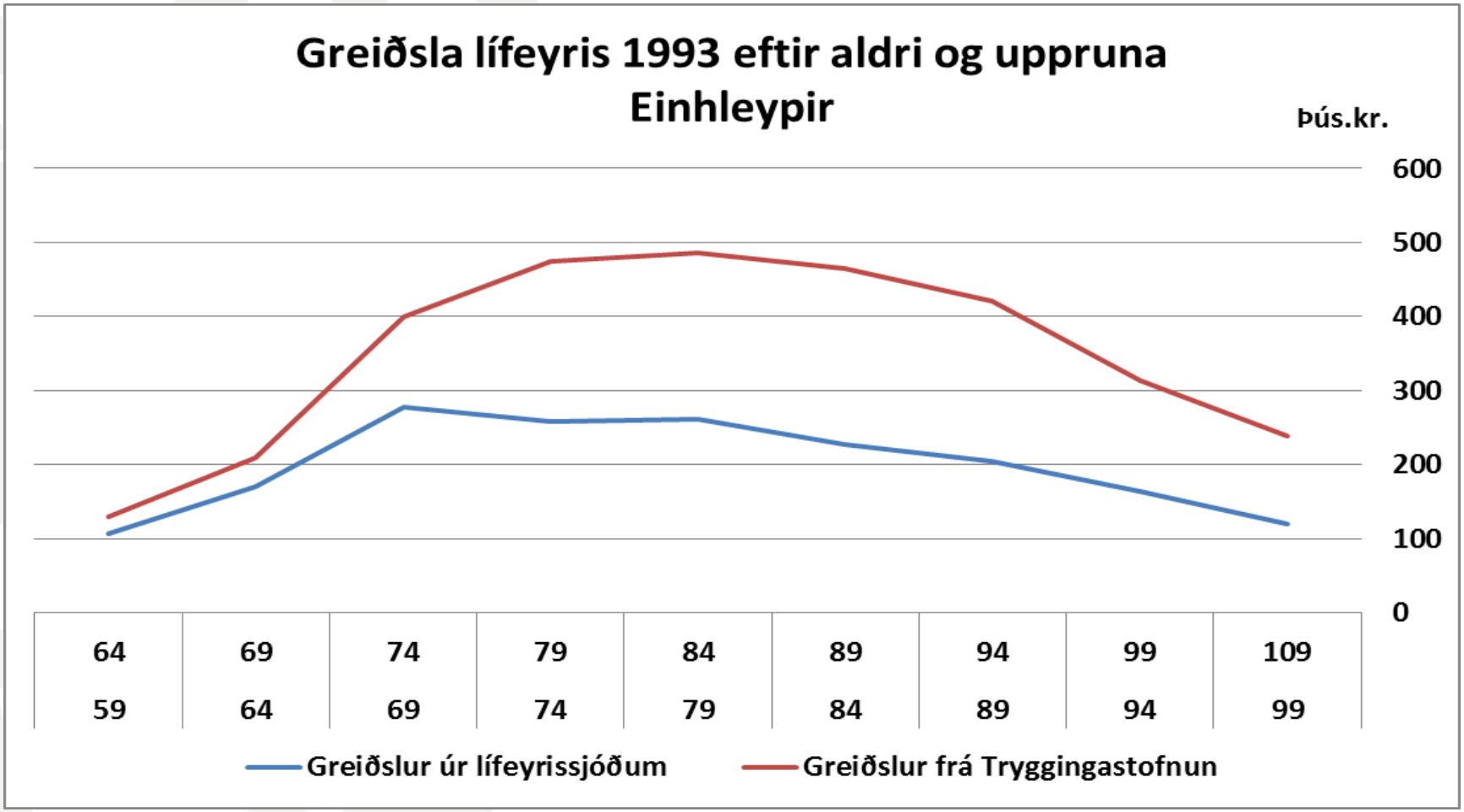

Lífeyriskerfið er að taka við framfærslu eldri borgara!

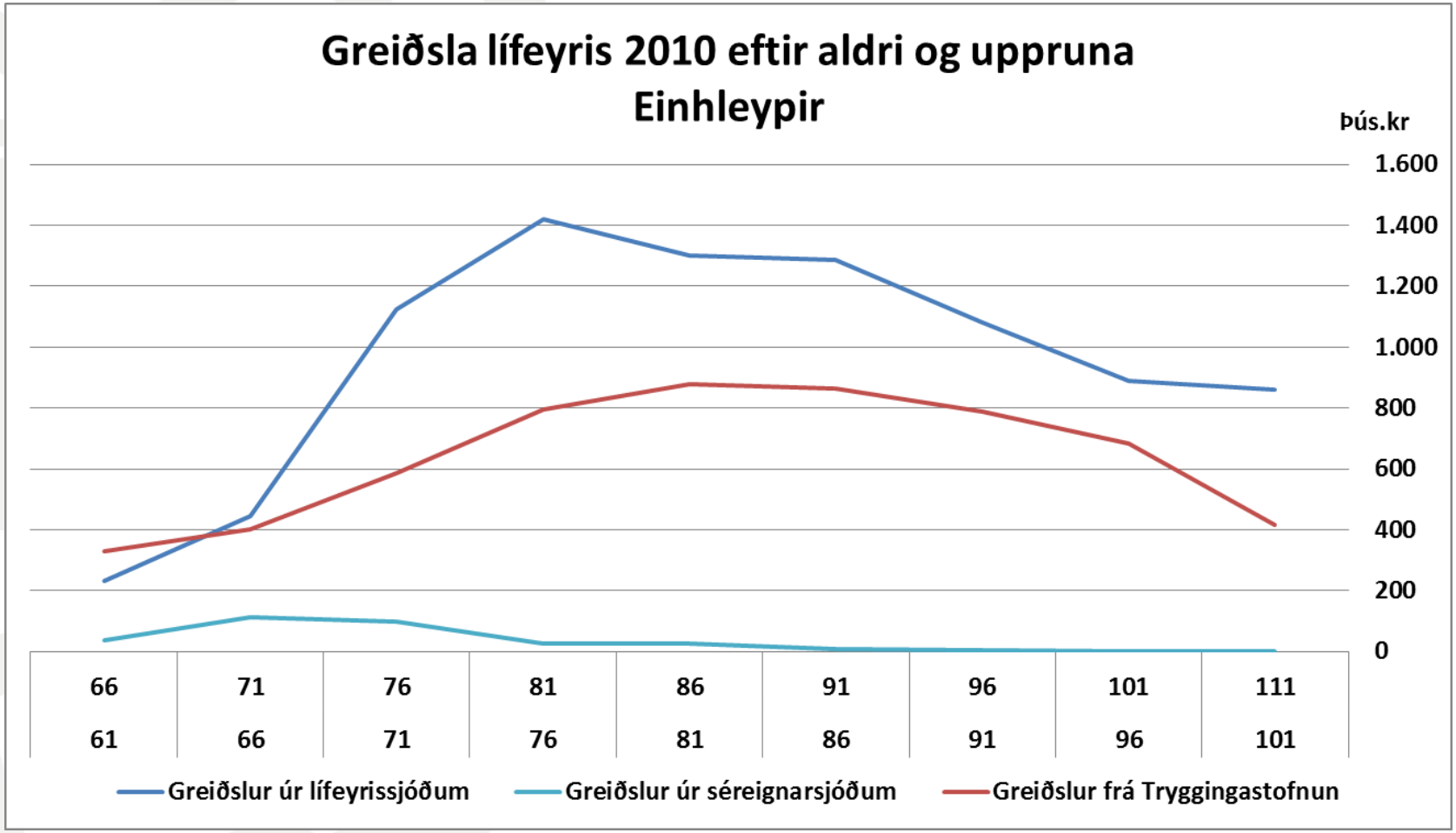

Kaupmáttur ellilífeyris, lágmarkslauna og meðallauna

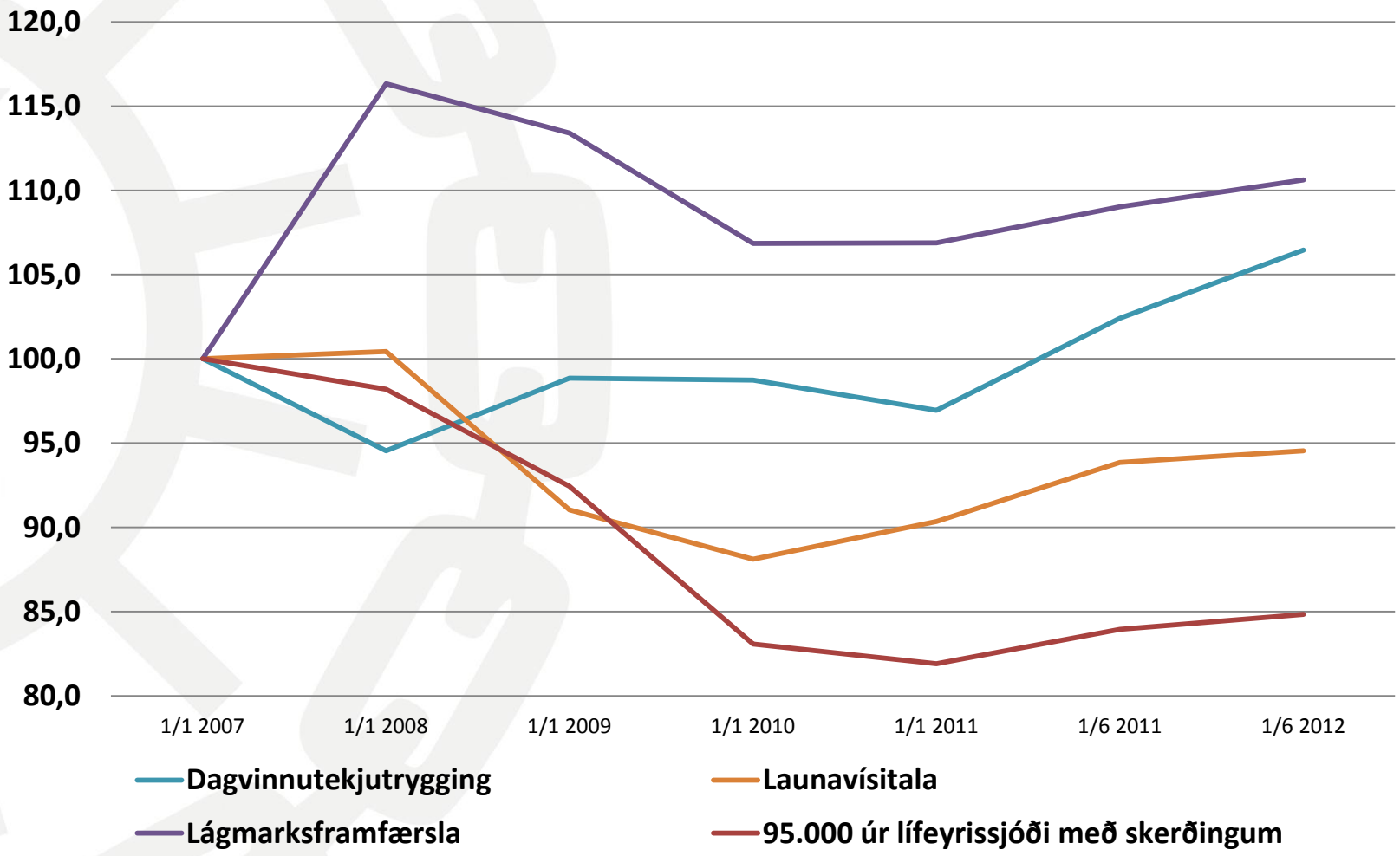

Greiðslur TR til einstaklinga með og án lífeyrisréttinda í lífeyrissjóði

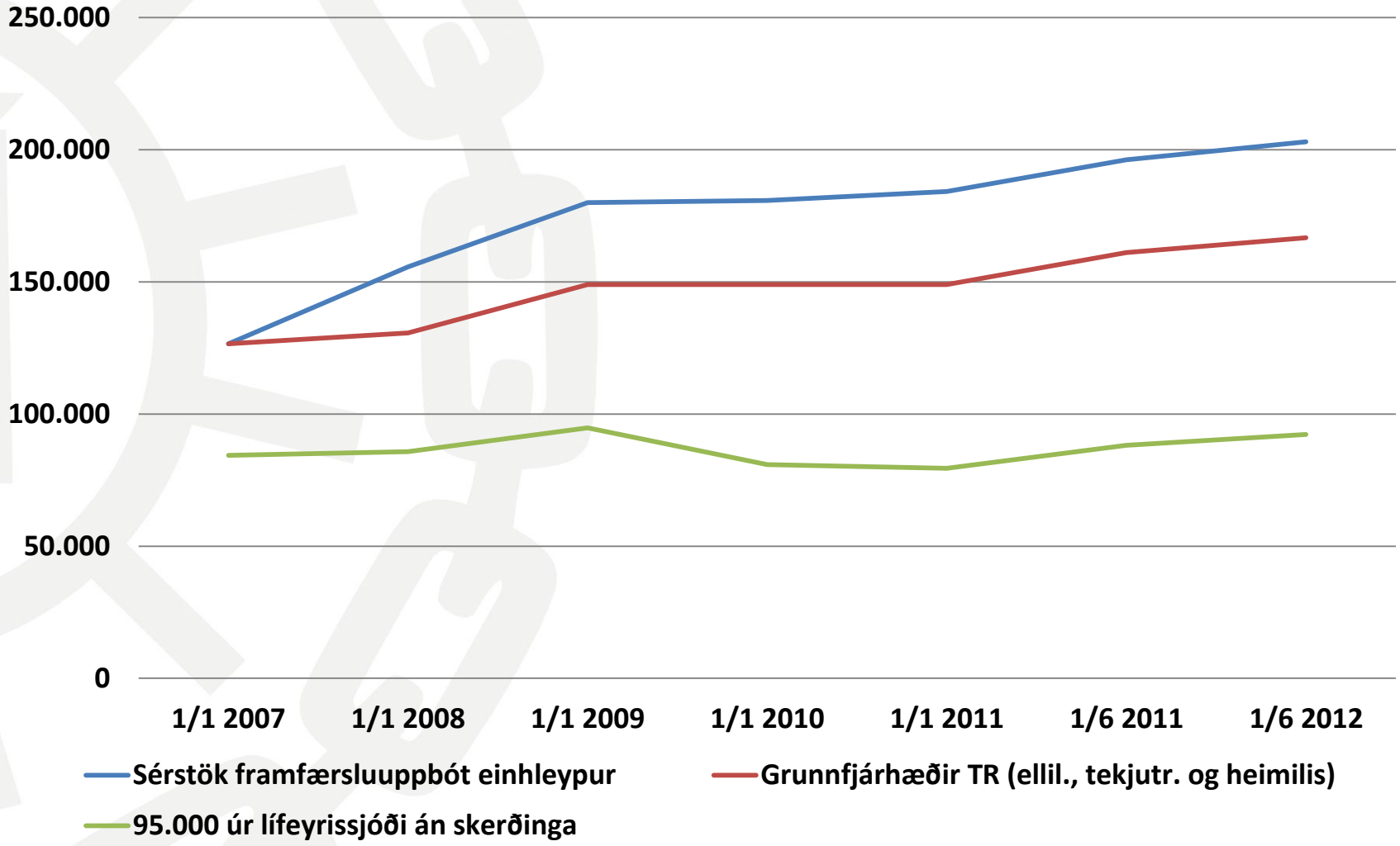

Fjöldi í hverjum bótaflokki og meðalbætur þeirra

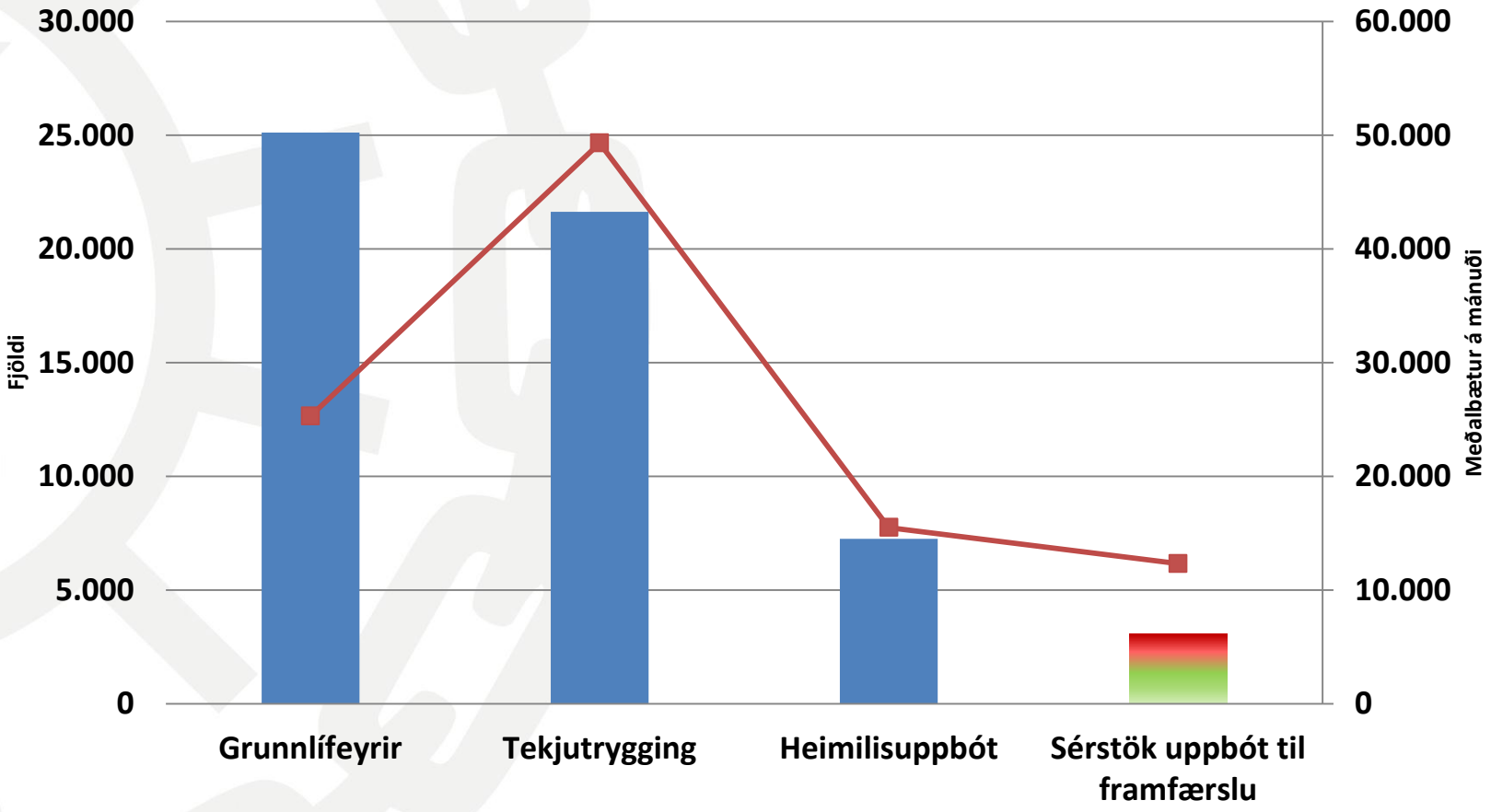

Hver er vandi lífeyriskerfisins?

- Ójafnræði í ávinnslu réttinda
- Ójafnræði í áhrifum innri og ytri aðstæðna á réttindi
- Pólitísk áhætta vegna áhuga/áforma stjórnmálamanna að ráðstafa lífeyrissparnaði okkar í ,,góð mál‘‘
- Óréttlátar tekjutengingar,
  - bæði gagnvart útreikningi bóta hjá TR
  - áhrifa í velferðarkerfinu
  - og mismunandi meðhöndlunar á greiðslum úr samtrygginga- og séreignasjóðum!

Hvað er hægt að gera?

- Jafna verður ávinnslu réttinda - vinna í gangi
- Auka verður aðhald að stjórnmálamönnum
  - Reynir á bakhjarlanna að verja langtíma hugsun í lífeyrismálum
  - Undirbúningur að málaferlum um brot á jafnræðisreglunni!
- Endurskoða samspil almannatrygginga og lífeyrissjóða
  - Allir njóti viðunandi lágmarksbæita, óháð þátttöku á vinnumarkaði
  - Tryggt verði að greiðslur í lífeyrissjóði skili sér í betri lífeyri
  - Mikilvægt að launafólk haldi amk. 55% af því sem það ávinnur sér!
  - Jafna þarf tekjuskerðingar milli ólíkra sparnaðarforma
- Hætta að láta gamalt fólk greiða fyrir fullt gjald fyrir heilbrigðisþjónustu á hjúkrunarheimilum!

Lágmarksfjárhæði vinnumarkaðar og velferðar

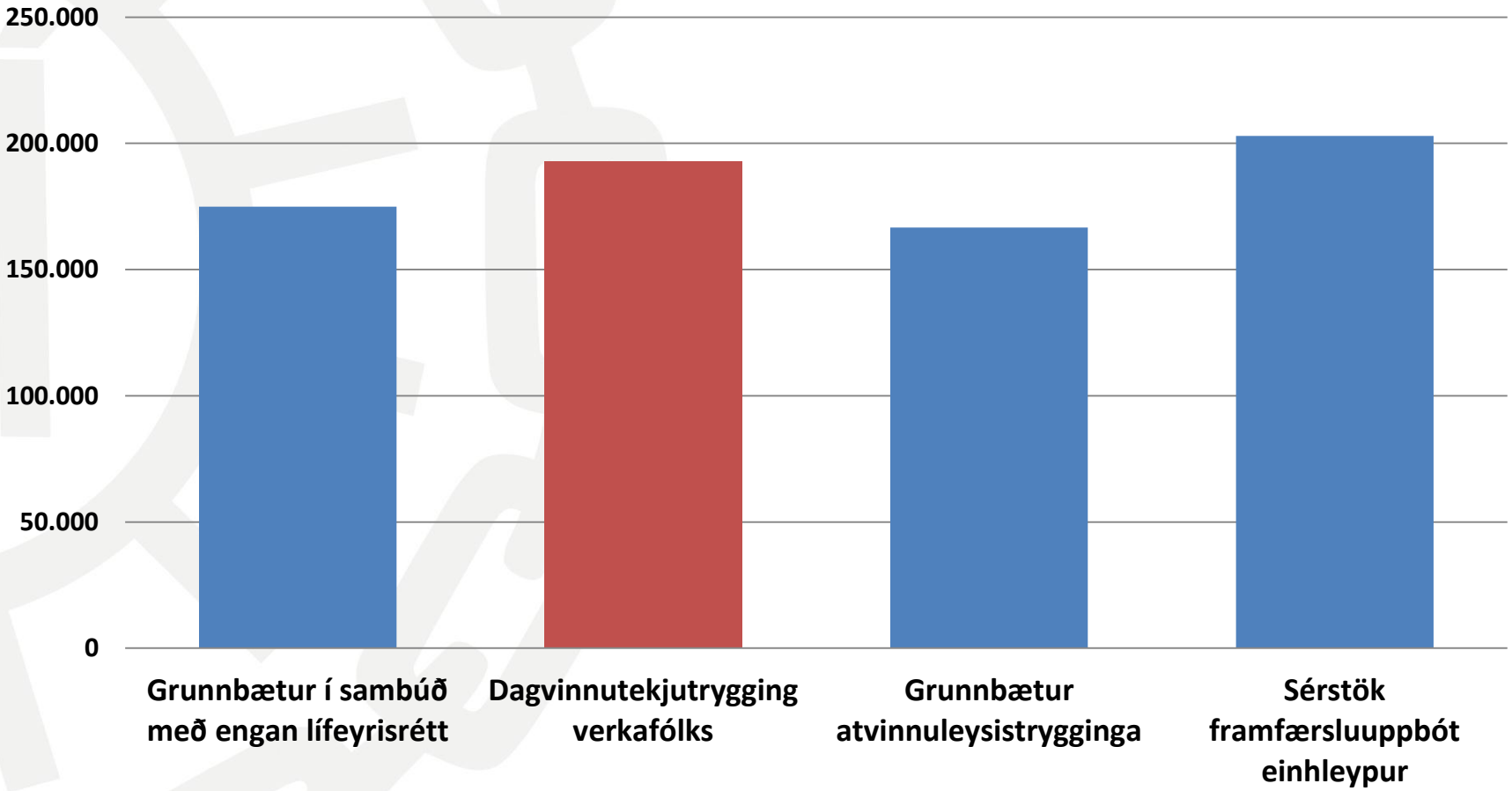
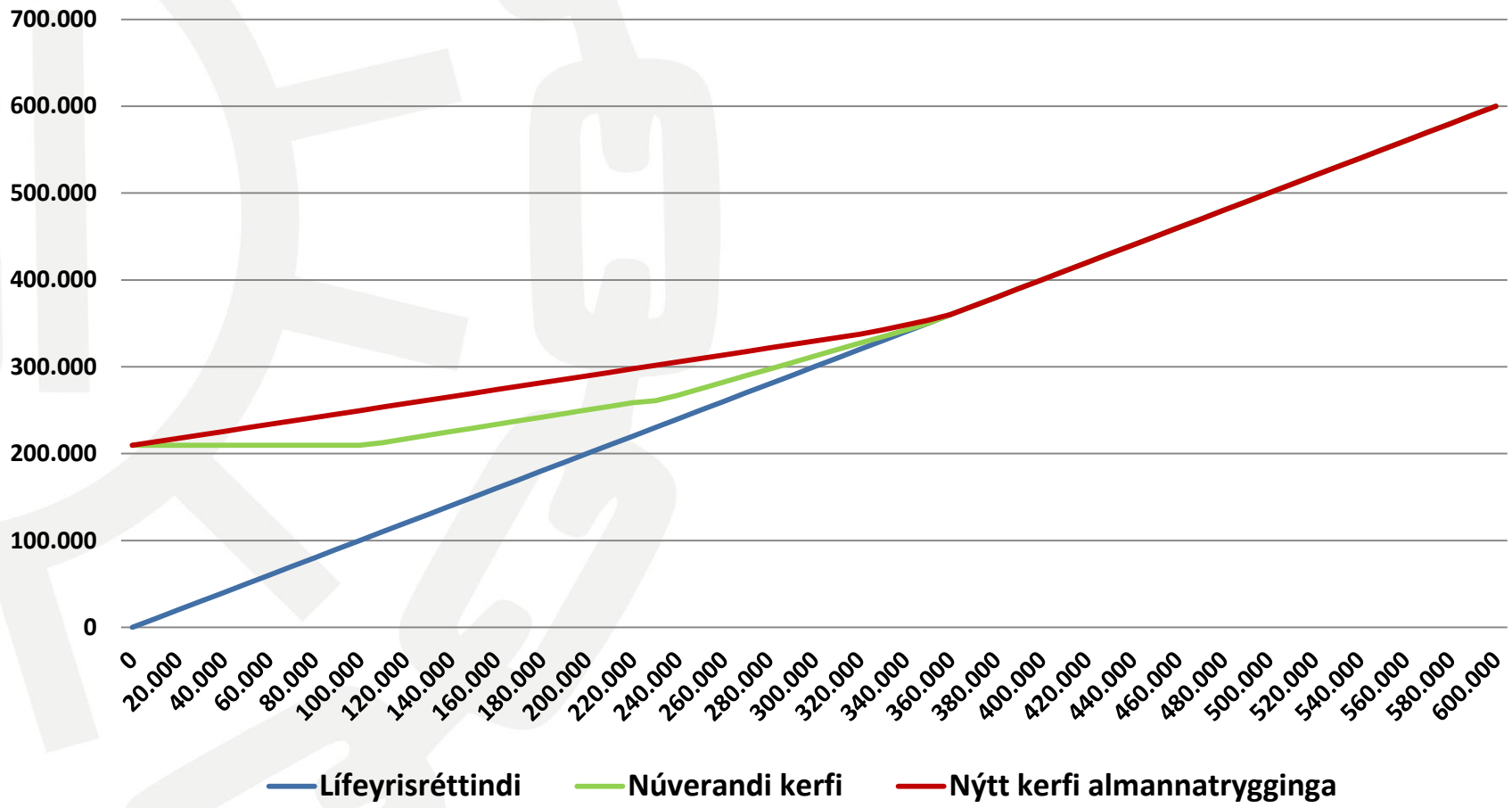
Tekjutenging milli lífeyrissjóða og almannatrygginga